

Nezávislý posudek IMiGW-PIB: důl Turów má nepatrný vliv na hydrologické podmínky na české straně

Meteorologický ústav vodního hospodářství, státní výzkumný ústav připravil nezávislou vědeckou studii, v níž se uvádí, že hlavní vodní zdroje u českých hranic mají meteorologické podmínky a nejsou ovlivněny činností hnědouhelného dolu Turów, který patří společnosti PGE GiEK ze skupiny PGE. V průběhu třiceti let, kdy vědci sledují oblast Žitavského výběžku, v němž se nachází turoszowski energetický komplex, bylo zjištěno, že tato horská oblast je zvláště vystavena účinkům hydrologického sucha.

Studie obsahuje analýzu údajů a rozbor sledování na základě mnohaletých výsledků měření z mnoha odpadních a vodoměrných stanic umístěných na území dolu Turów a v jeho blízkosti na polské i české straně hranic.

Specialisté IMiGW-PIB vyhodnotili podmínky na základě analýzy 24hodinových trendů sumy odpadu a každodenního průtoku vody, jakož i analýzy meteorologického a hydrologického sucha za období 30 let. Analyzovali údaje z odpadních stanic, které se nacházejí v nejbližším okolí dolu – v obcích Sieniawka, Bogatynia, Wyszaków, Bierna a Sulików a odpadních stanic v Liberci, Bedřichově a Hejnicích, jakož i vodoměrných stanicích na Lužické Nise – Liberci, Hrádku nad Nisou, Porajově, Sieniawce i Zgorzelci, vodoměrných stanic Turoszów na Miedziance a stanici na říčce Witka (Smědá): Bílý Potok, Frýdlant. Množství a kvalita výzkumného materiálu umožnila získat hodnověrné a reprezentativní výsledky.

Kvantitativní a kvalitativní analýzy odpadů a množství vody, které provedli badatelé z IMGW-PIB, vykazují absenci trendů v dlouholetém průběhu každodenních hodnot. Navíc nebylo zjištěno, že by se vyskytly odchylky ani v případě odpadů, ani množství vody. Průběh každodenního průtoku vody dlouhodobě svědčí o stabilním hydrologickém režimu, bez poruch hydrologického cyklu. Na základě těchto výsledků lze konstatovat, že množství vody na české straně záleží zejména na meteorologických podmínkách, a nikoli na provozu dolu Turów. Vliv hnědouhelného dolu Turów na průtok každodenního množství vody není významný, řekl Przemysław Ligenza, ředitel Ústavu meteorologie a vodního hospodářství.

Od zahájení prací nad prodloužením licence na těžbu hnědého uhlí v dole Turów byla otázka ochrany vodních zdrojů prioritou. Dodnes neexistují jednoznačné expertízy a důkazy, že důl má vliv na osm aktivních jímek vody na české straně předmětného území. V případě jímky v Uhelne se s ohledem na její umístění provádějí preventivní zabezpečovací úkony jako stavba protifiltrační clony v hloubce 60 - 110 m a o délce asi 1 200 m, která zajistí potenciální průnik vody z území Uhelne směrem k dolu. Zdůrazňuji, že to jsou toliko preventivní opatření, která jsme se rozhodli dobrovolně učinit v rámci rozhodnutí o environmentálních opatřeních. Podle expertů je jasné, že nikoli důl Turów, ale meteorologické podmínky mají největší vliv na to, jaká je úroveň vody na české straně, zdůrazňuje **místopředseda pro těžbu PGE Górnictwo i Energetyka**

Konwencjonalna Zbigniew Kasztelewicz.

Specialisté z IMiGW-PIG rovněž zdůrazňují, že v současné době je třeba sucho považovat nejen jako přírodní úkaz, ale jako synergii přírodních povětrnostních podmínek a působení člověka, což ovlivňuje oběh vody. Výskytu sucha se nedá předejít, avšak pochopením mechanismu jeho vzniku lze ovlivňovat omezování jeho důsledků. Zejména je to důležité v ekonomicky silně vytížených oblastech.

Výsledky analýzy období sucha nám dovolují konstatovat, že horské oblasti jsou zvláště vystaveny na hydrologické sucho, protože se účastní v utváření vodních zdrojů v Polsku. V posledních letech lze pozorovat nedostatek sněhové pokrývky v zimním období, což narušuje proces obnovy vodních zdrojů. Nedostatek vody způsobený vlivem letního a podzimního sucha se pak projevuje už v jarním období jako přetrvávajícího sucha z předešlé sezony.

Studie IMiGW-PIB ukazuje, že vliv provozu dolu Turów na množství vody v oblasti Žitavského výběžku není značný. Je to důležité zjištění v kontextu provozu dolu Turów, kterému byla prodloužena licence na těžbu o dalších šest let a která v souladu s dokumentací ložiska a racionálním hospodařením je projektována asi do roku 2044. Po roce 2044, v souladu se zelenou dohodou pro Evropu bude území turoszowského důlního energetického komplexu rekultivováno a revitalizováno.

Důl Turów provozuje v současné době činnost v oblasti, která je o polovinu menší než oblast chválená a uvedená v licenci z roku 1993. Prodloužení provozu Dolu Turów zaručuje Elektrárně Turów další činnost, a v důsledku toho budou zajištěny i dodávky elektrického proudu více než tři milionům domácností do roku 2044. Turoszowský komplex je rovněž největší zaměstnavatel v regionu Zgorzelce. V současné době zaměstnává více než 3 600 osob. Téměř 15 000 zaměstnanců dodavatelských společností a firem poskytujících služby je napojených na provoz dolu a elektrárny Turów.

Další údaje

V rámci licenčního procesu byla zpracována podrobná zpráva o vyhodnocení předpokládaných vlivů na životní prostředí, a zejména jsou uvedeny prostředky minimalizující potencionální vliv provozované činnosti. Byla poskytnuta odpověď na několik tisíc připomínek a námětů a účastníci řízení, jakož i zainteresované osoby, získali nezbytné informace o všech otázkách vzbuzujících pochybnosti. V souladu s tuzemskými a unijními zákony se hodnocení působení na životní prostředí účastnili zástupci správních orgánů, občané, jakož i sousedící státy – Česká republika a Spolková republika Německo. V rámci této procedury byly vznášeny námitky. Podle zásady dobré praxe PGE GiEK zorganizoval dodatečné zákonem nevyžadované setkání s českými občany na podzim 2019 v Chotyni a Uhelne, kde se hovořilo o opatřeních, která budou učiněna pro eliminaci případného vlivu turoszowského povrchového dolu na příhraniční území. Kromě toho, rovněž mimo standardní postup vyžadovaný zákonem, se v první polovině roku 2019 konala setkání s obyvateli Opolna-Zdroje.

Společnost PGE GiEK se v rámci snahy dosáhnout prodloužení licence do roku 2044 zavázala získat tzv. rozhodnutí ve věci vyhodnocení vlivů na životní prostředí. Žádost o vydání takového rozhodnutí (dříve než vydání licence) podalo PGE GiEK už v roce 2015 a procedura vyhodnocování vlivu na životní prostředí v případě dalšího využívání ložiska Turów trvala téměř pět let. Předmětné rozhodnutí vydal 21. ledna 2020 regionální ředitel ochrany životního prostředí ve Vratislavi po realizaci procedury vyhodnocování vlivu na životní prostředí. Toto rozhodnutí ukládá Dolu Turów konkrétní úkoly, včetně realizace řady investic omezujících její působení na životní prostředí. Jsou to tzv. prostředky minimalizující vliv. Předmětem postupu při vyhodnocování vlivu na životní prostředí a přeshraničních ujednání bylo rovněž působení elektrárny Turów na vodní zdroje u českých hranic. Hladina podzemních vod je již mnoho let monitorována polsko-českými a polsko-německými specializačními týmy. Monitorovací síť má 550 měřicích míst hladiny podzemních vod, z čehož více než 150 patří do polsko-české a polsko-německé měřicí sítě. Výsledky výzkumů specialistů potvrzují, že důl nezpůsobuje dehydrataci v jímkách pitné vody. Pro ochranu jediné jímky pitné vody v Uhelne, na níž může mít důl Turów potencionální vliv, byla učiněna opatření, jejichž cílem je příprava a zavedení podzemní clony, která vznikne v hloubce asi 60 - 110 m a která zajistí potencionální průnik vody z území Uhelne ve směru povrchového dolu. Efektivita této clony bude průběžně sledována polsko-českým monitorovacím systémem.

V reakci na stížnost podepsanou obyvateli Libereckého kraje ve věci uzavření dolu Turów, která byla podána u Evropského parlamentu v červnu minulého roku zahájili obyvatelé lokálních okresů podpisovou akci pro petici na obranu komplexu Turów. Ke dni 22. června 2020 sebrali již téměř 30 000 podpisů pod peticí „ANO pro TURÓW“. V petici byl zdůrazněn sociální aspekt a bylo rovněž poukázáno na skutečnost, že i v České republice a v Německu jsou provozovány hnědouhelné doly, a to značně větších rozměrů. Obyvatelé ji chtějí odevzdat do rukou předsedkyně Evropské komise Ursuly von der Leyenové. Skupina PGE toto hnutí podporuje a zdůrazňuje, že turoszowský energetický komplex je jedním z klíčových prvků polského energetického systému s licenčním právem, splňuje všechny environmentální normy a zajišťuje zaměstnání pro tisíce obyvatel tohoto regionu.